

A CHICAGOI MICHIGAN AVENUE.
(E. Mendelsohn (Büroterület).)

OSKAR M. KLIM
KÉPZŐMŰVÉSZETEK

AMERIKAI MÚZEUMOK

Az amerikai múzeumok túlnyomó része magánintézmény. Vannak ugyan olyanok is, melyeket az állam vagy város támogat, de ilyen nem sok akad. *Itt mindenki tudja, hogy a közintézmények támogatása erkölcsi és hazafias kötelesség.* Ezért van az, hogy jótékony-ságl, tudományos, kulturális intézmények közadakozásból létesülnek s főntartásukat is annak köszönhetik.

Ezt a kötelességet a gazdag emberek ismerik legjobban. Az adakozásban ők járnak elől s így a múzeumok létiüket és főntartásukat főként nekik köszönhetik. Csak természetes, hogy az alapítók és főntartók maguknak és saját bizalmi embereiknek biztosítják azt a jogot, hogy az intézmény munkáját irányítsák és ellenőrizzék. Ezek alkotják a múzeum élén álló gondnoki testületet (board of trustees) s ez a testület dönt minden fontos múzeumi ügyben, alkalmazza a tisztviselőket és gondoskodik a felmerülő szükségletekről. Így a múzeum sorsa olyanok kezébe van letéve, akik akarnak is, tudnak is gondoskodni főntartásáról és fejlesztéséről.

A múzeum és a társadalom között ezenfelül érdekkapcsolatot létesítenek a főntartók oly módon, hogy egy múzeum-egyesületnek nevezhető társadalmi szervezetet létesítenek, melynek keretében minden tisztességes polgár tagja lehet a múzeumnak. Ez a tagság, melynek az évi vagy örökös hozzájáruláshoz mérten különféle fokozatai vannak, különféle kedvezményekkel jár. A tagok ingyen kapják a múzeum értesítőjét vagy folyóiratát, ők és családtagjaik kiállításokon és előadásokon kedvezményekben részesülnek stb. A múzeum vezetésébe azonban beleszólásuk nincs, ez kizárólag a gondnoki testület joga.

A tisztviselők minden évre munkatervet dolgoznak ki — szeptember- vagy októbertől kezdődőleg. Ezt a munkaprogrammot terjesztik az igazgató az évi rendes költségvetéssel együtt a gondnoki tanács elé jóváhagyás végett.

A gyűjteményekkel foglalkozó tisztviselők hiszte az is, hogy a vásárlásokra nézve előterjesztési legyenek az igazgatónak, akinek jóváhagyása után ismét a tanácsstagok áldozatkészségéből teremtve elő a pénzt, ha a vásárlásra a múzeum jövedelméből vagy alapítványából nem telik.

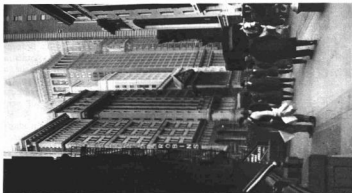
A múzeum szakembereinek sűrűn adnak alkalmat arra, hogy külföldi, különösen európai — tanulmányokat folytassanak. Ezért van az, hogy az amerikaiak oly alaposan ismerik az európai múzeumokat és magángyűjteményeket. Sok múzeum külön megfigyeltet tart Európában, akinek főfeladata, hogy az európai művészt szemmel tartsa.

A szakosztályokra való tagozódásban és a gyűjtés irányában kifejezésre jut a múzeumfőntartók és alapítók előszeretete. Az ókori, renaissance és keletázsiai művészet csaknem minden múzeumban szerepel. Nagy az érdeklődés a francia és olasz művészet iránt, míg Közép- és Kelet-európa alig vagy csak nagyon szóróvnyosan van képviselve a gyűjteményekben.

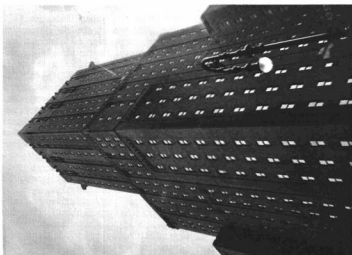
Az egyes osztályokban arra törekszenek, hogy lehetőleg összefoglaló képet adjanak a művészet egyes korszakairól. Ahol azonban kellő mennyiségű anyag áll rendelkezésre, ott az európai gyűjtemények mintájára egy-egy festészeti korszakot vagy egy fegyvergyűjteményt stb. foglalnak önálló csoportba.

Általában azonban ez nem lehetséges s így részben ennek tulajdonítható, hogy a szép-művészeti és iparművészeti múzeumok között való szigorú elhatárolást nem ismerik. Így aztán festmény, szobor, bútór, porcellán, ékszer, szövet egyaránt helyet kap oly csoportban, mely valamely kornak művészetét mutatja be. Ez az összefoglaló, könnyen áttekinthető csoportosítás igen világos és jellegzetes képét adja egy-egy korszak művészetének.

A gyűjtemények szaporításánál lehetőleg arra törekszenek, hogy jó állapotban levő,

A NEWYORKI BROADWAY BEJÁRATA.
(E. Mendelsohn felvétele.)

A. L. HARMON ÉPÍTÉS: A NEWYORKI SHELTON SZÁLLÓ FELSŐ RÉSZÉ.
(E. Mendelsohn felvétele.)
CHISSY M. KIRK
KÉPZŐMŰVESZKETA
PÓKSCOBOLA

ZANZINGER ÉS MEDARY :
PENN ATHLETIC CLUB PHILADELPHIA.

abszolút művészi becsű tárgyakat vásároljanak. Így aztán csaknem minden múzeumban akad néhány kiváló műtárgy.

A múzeumok — már csak a közönség érdeklődésének biztosítása szempontjából is — sűrűn rendeznek kiállításokat. Ők töltik be az Európában ismert képzőművészeti társulatok szerepét is. A havonta változó kiállításokon naggyobbára modern csoportok vagy egyének munkái szerepelnek s ezeken a magántulajdonban lévő műtárgyakat is hozzáférhetővé teszik a nagyközönség számára. Tudvalevő dolog, hogy a nagy művészeti becsét és anyagi értéket képviselő műtárgyak egész tömege van gazdag amerikaiak kezében. A tulajdonosok — különösen nyáron — hosszabb ideig vannak távol városi otthonuktól s így szívesen egyeznek bele abba, hogy értékes műtárgyaikat néhány hónapra valamely múzeumban helyezték letéibe, amely aztán kiállításon mutatja be őket a nagyközönségnek. Így a közönség is jól jár, mert a különben hozzáférhetetlen műtárgyakat láthatja, a tulaj-

donosok is biztos helyen, szakszerű gondozás és állandó őrizet alatt tudják műkin-cseiket.

Amában az amerikai múzeumok messze fölülte állanak az európaiaknak, az az a mód, ahogyan ők a művészeti nevelést szolgálják. Rendszerint külön osztály az ú. n. educational department gondoskodik a gyermekek s a felnőttek művészi neveléséről. Az Európában ismert s felnőtteknek szóló múzeumi előadásokon kívül — melyek egyébként nem annyira tudományos, mint inkább népszerűen ismeretterjesztő jellegűek — más módon is nevelik a közönséget.

A gyermekek számára szombat és vasárnap délutánonként vetítőképes előadásokat, mesedélutánt, bábjáték-, zene- és énekelőadásokat tartanak. Együttműködve az iskolai hatóságokkal, vándorgyűjteményeket köröztetnek az iskolákban s a köz-könyvtárakban. A városi iskolák minden osztálya évente legalább egy napot a múzeumban tölt, ahol a gyermekek a múzeumot szakszerű kalauzolás mellett tekintik

meg, vetítőképes előadást hallgatnak, rajzolnak, mintáznak, énekelnek, zenét hallgatnak. A helyi művészek évi múzeumi kiállításán áldozatkész polgárok által eredeti műalkotásokat vásároltatnak az iskolák számára.

De ezzel nem érik be, fölkeresik és fölkarolják a tehetségeket. Tehetséges iskolás gyermekeket és múzeumi tagok gyermekeit szombatonként rajz, mintázás és énektanfolyamokra gyűjtik össze s így készítik elő őket a művészi pályára. A feltűnő haladást mutató tehetségeket a középiskola elvégzése után a művészeti iskolában helyezi el — igen gyakran tandíjmentesen. Alkalmat adnak arra, hogy egyes iskolák növendékei művészi munkájukat (bábjáték, zenekar, tánc, életkép) a múzeumi gyermekelőadásokon bemutassák.

Hasonló gondossággal vonzzák a felnőtteket a múzeum varázskörébe. Hetenkint átlag kétszer tartanak előadást a múzeum szakemberei, helybeli, vidéki, sokszor külföldi művészek és előadók. Nemcsak a képzőművészet, hanem ének és zene szerepel ezeken az előadásokon. A tisztviselők, vagy erre a célra alkalmazott szakember meghatározott időben a múzeum gyűjteményeiben tart magyarázó előadást. Külön tanfolyamokat szerveznek az egyetemi hatóságoktól az egyetemi ifjúság számára. A múzeummal kapcsolatos könyvtár természetesen rendelkezésére áll minden látogatónak.

A nyitási idő is a közönség kényelmét szolgálja. Hetenkint kétszer este tízig szokták nyitva tartani a múzeumokat, a vasárnap szünet rendszerint délután 1 óráig tart, azután nyitva áll a múzeum késő estig. Csaknem minden múzeumban van vendéglőhelyiség, ahol olcsón megebédelhetnek s uzsonnázhatnak a látogatók, a modern berendezésű múzeumok pedig az általános központi fűtés és szellőztetésen kívül lég-szűrőgépekkel vannak felszerelve, úgy-

hogy a kellő hőfokú levegő por- és korommentesen jut bele az épületbe. Így azután kellemes és vonzó tartózkodási helyet teremtenek a múzeumból. A látogatók száma pedig nőtön-nő, örömeire azoknak, akik fentartják az intézményt s hasznára mindenkinek, aki fölkeresi a maga okulására és gyönyörűségére.

Hadd tegyek még egy általános megjegyzést az Amerikát mind sűrűbben látogató európaiakra vonatkozólag. Az európai mentalitással teltett látogatók tévesen ítélik meg ezt a nagy országot. Nem látják meg azt, amit elsősorban kellene meglátniok. Az Egyesült-Államok területe közel áll a hárommillió négyeszmérföldhöz, míg Európa területe nem sokkal több kétföldhöz, ha a mai Oroszországot leszámítjuk. Európa lakossága viszont ugyanazon területen háromszor akkora mint Amerikáé. Európa kultúrája évezredekre visszanyúló tradíciókon épül fel — legalább tízszer olyan régi, mint Amerikáé — s ha művészeti kultúráról beszélünk, úgy még ez a rövid idő is alig harmadrésztére zsugorodik össze. Ez az ország tehát nagy, gazdag, fiatal, dús raktára az ember cselekvő energiáinak. S ma már tudatában van ennek. Európát ma már nem utánozzák úgy, mint ahogy kénytelenek voltak még néhány évtizeddel ezelőtt. Hihetetlen gyorsasággal építik a jövőt. Amit a sors mostohasága megtagadott a múltban, azt ki fogják kényszeríteni a jövőben az itt uralkodó angol-szász faj kitarásával és az európai nemzettek keveredéséből származó képességgel. Természetesen történnék tévedések, egy száztizmilliójú lakosú államalakulatban könnyen megesik az ilyesmi, de Amerikában nem igen szokták a tévedéseket megismételni. Ezen a szemüvegen keresztül meg lehet látni és érteni Amerikát, minden intézményét, a múzeumokat is. Aki másként látja, magára vessen, ha téved.

Cleveland, 1926. március hó.

MIHALIK GYULA.